

KUNNSKAPSHÅNDTERING: HVOR FINNER VI BESTE KUNNSKAP

Authors:

Anita Nordsteien, Stipendiat ved Bibliotek- og informasjonsvitenskap, Høgskolen i Oslo og Akershus

Corresponding author: Anita Nordsteien,
Høgskolen i Oslo og Akershus
0130 Oslo

E-post: anita.nordsteien@hioa.no

VOL. 1, NR. 1, p. 19-21 PUBLISHED 27.11.2014

Denne spalten vil bli viet til kunnskapshåndtering i radiograffaget. Det vil si hvordan vi kan finne beste kunnskap om et tema, hvordan finne og kombinere søkeord effektivt, vurdere kvaliteten på forskning, håndtere referanser og andre nyttige tema relatert til å søke, finne, vurdere, bruke, dele og produsere kunnskap. Innholdet vil være praktisk orientert for å kunne anvendes i fagutviklingsarbeid, men samtidig faglig fundert i retningslinjer for kunnskapsbasert praksis (se Dicenso, Bayley & Haynes, 2009; Nortvedt, Jamtvedt, Graverholt, Nordheim & Reinart, 2012)

I dette første nummeret vil flere ressurser som kan være til hjelp for helsepersonell bli presentert, slik at de kan finne beste tilgjengelige kunnskap om et tema eller faglig spørsmål i den kliniske hverdagen. Målet kan være å utvikle en ny prosedyre, eller å få mer kunnskap, slik at fagpersoner på en god måte skal kunne informere pasienter og andre interesserte.

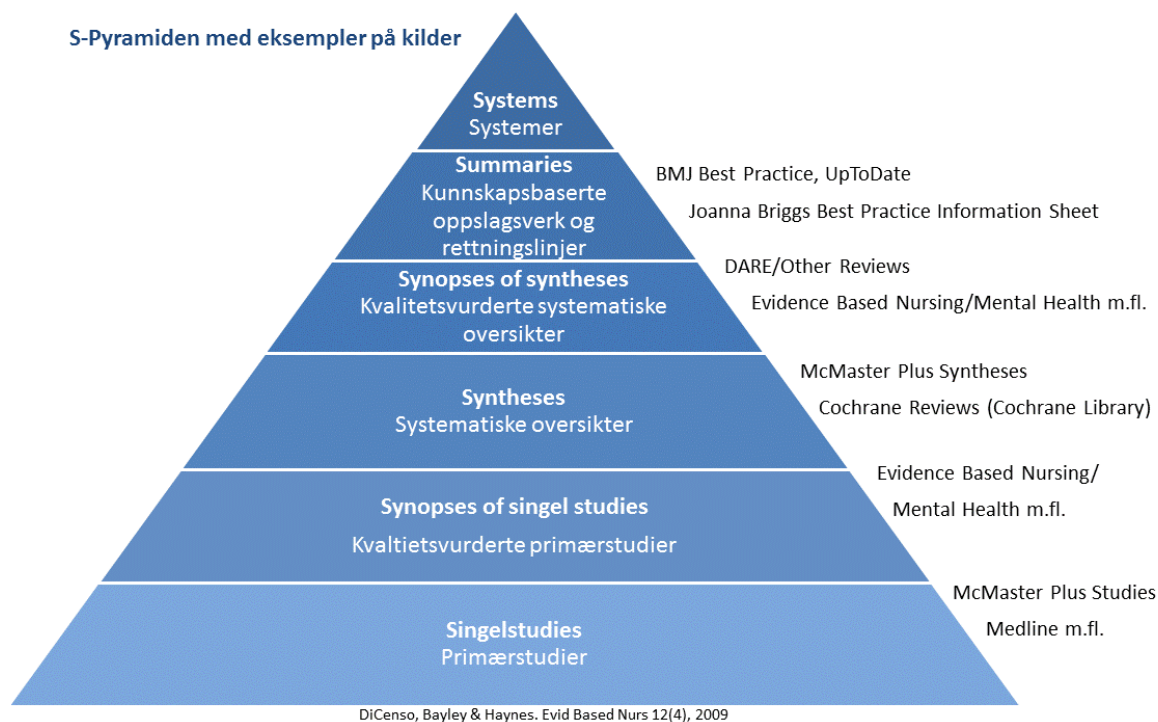
Et aktuelt spørsmål for radiografer kan for eksempel være hvilken sensitivitet PET-CT har i avbildningen av lungekreft. Vi velger ofte å spørre kolleger når vi har behov for svar på faglige spørsmål. I mange tilfeller er det mulig vi får svar, og av og til og med en referanse til litteratur vi kan lese. Vi kan imidlertid ikke være sikker på at svaret representerer beste tilgjengelige kunnskap på temaet. Vi kan også velge å slå opp i en fagbok, men det datamaterialet fagbøker er basert på kan være utdatert på grunn av den raske medisinske utviklingen.

Erfaringsvis bruker mange Google Scholar for å finne forskning, og vi får som regel mange tusen treff av varierende kvalitet. Det er vanskelig å skille useriøse forskningsartikler fra de seriøse. Google Scholar er derimot anvendelig når vi ønsker å finne en konkret forskningsartikkel dersom vi søker på en bestemt tittel.

For å finne beste kunnskap om et spesifikt emne, må vi derfor gjøre litteratursøk i ulike forskningsdatabaser og andre forskningsbaserte ressurser. Et godt verktøy for å velge blant disse ressursene er kunnskapspyramiden beskrevet i Dicenso et al. (2009) (se modifisert figur hentet fra kunnskapsbasertpraksis.no).

Radiography Open 2014 Vol. 1

ISSN: 2387-3345

Man skal alltid starte å søke etter forskning øverst i pyramiden. Helt øverst er fremtidens systemer (Systems) som vil linke pasientjournaler til gjeldende retningslinjer for pasientbehandling. På trinnet under (Summaries) finner vi kunnskapsbaserte oppslagsverk og retningslinjer, og det er her vi i dag starter å søke (Nortvedt et al., 2012).

I Norge er de fleste av ressursene i kunnskapspyramiden gratis tilgjengelige gjennom [Helsebiblioteket](#). [BMJ Best Practice](#) er et oppslagsverk over diagnostisering, behandling, prognose og forebygging av ulike medisinske tilstander. [UpToDate](#) er et annet svært omfattende oppslagsverk som gir anbefalinger om diagnostisering og behandling.

Helsebiblioteket inneholder stadig flere [nasjonale retningslinjer](#). På tema som ikke har norske retningslinjer, er det verdt å sjekke internasjonale retningslinjer gjennom for eksempel britiske [National Institute for Health and Clinical Excellence \(NICE\)](#) eller amerikanske [National Guideline Clearinghouse \(NGC\)](#). Kvaliteten på innholdet i ressursene på nivå to (Summaries) i kunnskapspyramiden er nøye kvalitetssikret, og de presenteres ofte punktvis og er lette å lese. Finner vi noe som besvarer vårt spørsmål på dette nivået, kan vi basere oss på det uten å søke i ressurser lenger ned i kunnskapspyramiden. Hvis ikke, må vi gå trinn for trinn nedover i pyramiden og gjøre søk her.

Figuren viser flere mulige ressurser å søke i, og for å gjøre et utvalg bør [Cochrane Library](#) nevnes. Her får vi treff i Database of Abstracts of Reviews of Effects (DARE)/Other reviews på nivå tre

i pyramiden, og i Cochrane reviews (Synthesis) på nivå fire. Mange databaser gir treff i de fire nederste nivåene i kunnskapspyramiden. Den største helsefaglige databasen og en av de få som er gratis tilgjengelig, er [PubMed](#). Den er lett å søke i, og gir treff både på primærstudier og på oversiktsartikler blant annet i Cochrane og Evidence Based Nursing/Medicine/Mental Health som er nevnt i figuren.

Dersom vi trenger å raskt få oversikt over hva som finnes av forskning er [McMaster pyramidesøk](#) en god ressurs som gjør ett søk i mange av ressursene i kunnskapspyramiden samtidig (tilgjengelig kun i Norge og deler av Canada og Australia). En annen tilsvarende ressurs som også inkluderer retningslinjer og Norsk elektronisk legehåndbok (NEL) er [Kunnskapsegget.no](#).

Referanser

- Dicenso, A., Bayley, L. & Haynes, R. B. (2009). Accessing pre-appraised evidence: Fine-tuning the 5S model into a 6S model. *Evidence-Based Nursing*, 12(4), 99-101.
doi:10.1136/ebn.12.4.99-b
- Nortvedt, M. W., Jamtvedt, G., Graverholt, B., Nordheim, L. V. & Reinart, L. M. (2012). *Jobb kunnskapsbasert!: En arbeidsbok* (2. utg.). Oslo: Akribe.